

Torre rodona

Granollers

Ubicació

Comarca: Vallès Oriental
Lloc/Adreça: Plaça de Maluquer i Salvador, s/n
Emplaçament: Al nucli antic de Granollers
Alçada: 148

Coordenades:

Latitud: 41.60873
Longitud: 2.28884
UTM Est (X): 440744
UTM Nord (Y): 4606580

Classificació

Número de fitxa: 08096 - 502
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia: Jaciment arqueològic
Estil / època: Medieval Modern
Segle: XIV-XVI
Autoria de l'element: Desconeguda
Estat de conservació: Bo
Protecció: Legal
Tipus de protecció: BPU
Observacions protecció: Pla Especial de Protecció del Patrimoni Arquitectònic i Arqueològic de Granollers. Núm. S-08. Protecció de tipus I: Conservació estricta (fitxa genèrica de la Muralla).
Data aprovació: dc., 15/10/2003 - 12:00
Número inventari: IPA 1017
Generalitat i altres inventaris:
Accés: Fàcil
Ús actual: Científic/Cultural
Titularitat: Pública
Titular: Ajuntament de Granollers

Fitxes associades:

[Muralla de Granollers](#)

[Plaça de Maluquer i Salvador / Plaça del Bestiar / Plaça de can Sínia](#)

[Muralla carlina](#)

Autoria de la fitxa Jordi Piñero Subirana

Data de registre de la fitxa: dj., 09/05/2024 - 11:08

Descripció

Vestigis d'una torre circular que estava situada a l'angle nord-est del recinte murallat medieval. Originàriament en aquest indret hi havia una de les torres quadrades de la muralla del segle XIV. Aquesta torre va ser refeta en algun moment entre el final del segle XIV i primer terç del XVI, i aleshores es transformà en rodona. Es desconeix el motiu d'aquesta reforma.

La torre que avui es pot veure té una base atalussada. Al seu interior hi ha part del mur nord de l'anterior torre quadrada. Els altres dos murs es conserven en part. Mentre que el de l'est estava al nivell de les primeres files de fonamentació, el sud estava parcialment enderrocat.

Aquest tipus de torre rodona té paral·lelismes a Sant Celoni i a Hostalric.

Observacions:

Aquesta torre fou descoberta l'octubre de 2009 durant les obres de remodelació de la plaça de Maluquer i Salvador. Aleshores els fonaments de la torre conservats es van deixar al descobert, enmig de la nova pavimentació de la plaça, envoltats per una tanca i bancs, i amb la cobertura d'una plataforma circular. El traçat de la muralla a la plaça és indicat al paviment.

Consta de dos plafons informatius.

Història

Les primeres referències d'un recinte murallat a Granollers es remunten a l'any 1291, quan Pere Marquès, senyor del castell de la Roca, va comprar el senyoriu de la vila i va concedir a la Universitat de Granollers de la quantitat de 10.000 sous per construir murs en defensa de la població. Anteriorment, no es pot parlar de cap muralla pròpiament dita, més enllà de la simple barrera de protecció que oferien les façanes posteriors de les cases a la zona de la sagrera. Cal dir que la vila medieval de Granollers s'originà a partir de dos pols de creixement urbanístic: d'una banda la sagrera nascuda al voltant de l'església parroquial i, de l'altra, la zona del mercat, situat on actualment hi ha la plaça Porxada. Aquest primer recinte murallat del segle XIII es fa difícil precisar quin perímetre tenia. Almenys disposava de tres portals: el de Barcelona, el de Caldes i el de les Hortes. Sembla probable, però, que el traçat d'aquesta primera muralla abastés a més de la sagrera també la zona del mercat. I podria ser que ja tingués cinc o sis portals, un per a cada camí de sortida, més possiblement també el portal de les Hortes.

En època baix medieval es va configurar un nou recinte murallat, que és el que ha perdurat en bona part fins a l'actualitat, fossilitzat en la trama urbana de Granollers. En aquest nou recinte la centralitat de la població correspon no ja a l'església i la sagrera, sinó al mercat. Aquest nou recinte va ser bastit a partir de l'any 1366, moment en el qual l'Infant Joan, Governador General de Catalunya, va concedir un privilegi que permetia i fomentava la construcció dels murs, valls, corredors i torres de fortificació que havien de protegir

la vila de Granollers. L'allargament de les obres va fer que el 1373 Pere III el Cerimoniós confirmés i ampliés el privilegi atorgat amb anterioritat, amb la finalitat de poder acabar les obres, que es van perllongar fins a l'any 1376.

Sembla, doncs, que la muralla baix medieval coincidiria en bona part amb la muralla del segle XIII. L'única diferència significativa entre els dos recintes es trobaria a la banda oriental, on podria ser que la nova muralla s'hagués ampliat per incloure els burgs que haguessin sorgit al voltant dels camins que comunicaven Granollers amb Mataró i Girona.

A l'interior el nucli urbà quedava vertebrat per dos eixos principals. Un en sentit est-oest, conformat pels carrers de Caldes i de Sant Roc. En el seu tram central era una zona de gran activitat comercial, corresponent a les places de les Olles, dels Cabrits, de l'Oli i del Blat. Un segon eix, en sentit nord-sud, era conformat pels carrers de Barcelona i de Corró, i tenia com a centre la plaça Porxada. Al segle XVI amb la construcció d'un nou portal més directe, el Portalet, aquest eix per on entrava el camí Ral quedaria reforçat. La muralla baix medieval estava protegida per almenys tretze torres quadrades (probablement algunes més), que eren administrades pel Consell de la Ciutat i, a partir del segle XVI, arrendades a particulars.

Al segle XVI Granollers va créixer considerablement i van aparèixer ravalis fora muralles, sobretot al carrer de Barcelona i al carrer de Corró. Es va construir un nou portal, anomenat Portalet, que permetia una comunicació més directe amb el camí Ral que venia de Barcelona. També es van construir també les diferents capelletes associades a cada portal. Durant aquest segle el fossat de la muralla encara mantenia la seva funció, i s'utilitzava també com a zona de circulació i evacuació de les aigües brutes de la ciutat mitjançant una claveguera o canal de desguàs. Davant del fossat hi havia encara un segon vall més petit o contravall. Sembla que el contravall va ser un dels primers espais defensius que es van començar a reblir, al final del segle XV i primera meitat del XVI. A partir de les primeres dècades del segle XVII aquest procés va anar un pas més enllà quan el vall pròpiament es va ocupar de manera massiva, després d'haver-se reblert. Aquest procés està més ben documentat al sector nord, ja que durant el segle XVI el govern municipal va impulsar la construcció de cases fora del recinte murat, especialment a la zona de l'Hospital dels pobres.

A mitjans segle XVII es va refer per complet l'extrem sud del llenç occidental de la muralla i, de fet, és possible que amb motiu de la Guerra dels Segadors es dugués a terme una reforma força generalitzada del perímetre emmurallat. La zona del Vallès i Granollers van patir amb molta força els efectes d'aquesta guerra i són nombroses les notícies sobre saquejos a les cases de la vila.

Ja al segle XIX, amb motiu de la Primera Guerra Carlina (1836) un informe especifica els treballs que calia fer per reforçar novament la muralla. S'aconsellava edificar uns tambors i altres elements de fortificació, així com tancar les portes i finestres que donaven a la muralla i col·locar espitlleres als merlets. Tanmateix, aquesta guerra va afectar poc Granollers. La muralla es devia reparar i reforçar.

Un cop finalitzada la segona guerra carlina, a partir de mitjan segle XIX, Granollers, igual que moltes altres poblacions, va començar un procés d'enderroc generalitzat de la muralla. Es van enderrocar els portals per tal d'eixamplar els carrers, i també es van desmuntar alguns trams de la muralla. Així, el 1854 es va enderrocar el portal de Sant Cristòfol, al carrer Barcelona. El 10 d'abril de 1852 es va desmuntar part del tram de ponent de la muralla i el portal de Caldes, amb motiu de la construcció d'una nova caserna, a l'indret on avui es troba el mercat de sant Carles. D'altra banda, l'any 1859 es va enderrocar el portal de sant Roc i un dels portals del carrer del Corró; el 1862 la torrassa de santa Esperança i, finalment, l'any 1882 es va demolir la torre de fortificació del carrer del Rec (Pancorbo et alii, 2006: 269-282).

Tanmateix, a finals del segle XIX la Tercera Guerra Carlina (1872-1876) sí que va afectar de manera important la ciutat, cosa que va obligar a refer de nou les muralles i ampliar-les, quan ja en part s'havien enderrocat per facilitar el creixement urbanístic. Existeix un plànol de la muralla carlina dibuixat pel capità

d'enginyers el 1875 (conservat a l'Arxiu Militar de Montjuïc). Segons aquest projecte el recinte murat s'ampliava molt considerablement, sobretot cap al nord i al sud, on la ciutat havia crescut més. Es preveien nous portals i tambors (torres circulars). Es desconeix amb precisió fins a quin punt aquest projecte es va portar a terme, però en tot cas es tractava d'una muralla força precària, feta amb les tàpies de darrere dels horts i patis. En fotografies de la dècada de 1970 encara es pot veure aquesta muralla carlina, incloent-hi alguna torre. Al llarg de 1873 i 1874 van ser molts els pobles del Vallès atacats per les tropes carlines. El 17 de gener de 1875 Granollers va patir l'assalt de tres mil carlins, que van matar alguns habitants i van fer un segrest massiu, incloent-hi l'alcalde, fins que la ciutat en va pagar el rescat.

Pel que fa a aquesta torre rodona, va estar dempeus fins a mitjan segle XIX, ja que el 1859 se n'esmenta l'enderroc per tal d'ampliar la que aleshores s'anomenava plaça del Bestiar, que s'havia reduït, a partir de 1851, pel pas de la carretera. Aquesta torre consta en diversos plànols de mitjans del segle XIX, i també en un dibuix d'aquesta època.

Bibliografia

AUTORS DIVERSOS (2004). *Atles d'arqueologia urbana de Catalunya. Volum 1. Granollers*. Primera. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura.

LLORENS, Mar; REQUEJO, Ana Belén (2021). *Estudi arqueològic, històric i documental de les muralles medievals de Granollers*. Nartex Barcelona (treball inèdit).

Enllaços d'interès:

[Inventari de Patrimoni Arquitectònic de Catalunya](#)

